

# Saksprotokoll

---

**Utvalg:** Fylkesrådet  
**Møtedato:** 16.11.2009  
**Sak:** 207/09

---

**Resultat:** Innstilling vedtatt

**Arkivsak:** 09/5085  
**Tittel:** **SAKS PROTOKOLL: HØRING - RETT TIL LÆRING -  
INNSTILLING FRA UTVALGET FOR BEDRE LÆRING FOR  
BARN, UNGE OG VOKSNE MED SÆRSKILTE BEHOV - NOU  
2009:18**

**Behandling:**  
Fylkesrådets innstilling enstemmig bifalt.

## Vedtak:

Fylkesrådet støtter de generelle kommentarene A) til G) og punktene 1 til 60, slik de fremkommer i saksutredningen.

Saknr. 5085/09

Ark.nr. A40 &13.  
Saksbehandler:  
Sigurd Vabekk Hjelle

**HØRING - RETT TIL LÆRING - INNSTILLING FRA UTVALGET FOR BEDRE  
LÆRING FOR BARN, UNGE OG VOKSNE MED SÆRSKILTE BEHOV - NOU  
2009:18**

## Fylkesrådets innstilling til vedtak:

::: Sett inn innstillingen under denne linja ↓

Fylkesrådet støtter de generelle kommentarene A) til G) og punktene 1 til 60, slik de fremkommer i saksutredningen.

[::: Sett inn innstillingen over denne linja ↑](#)

[... Sett inn saksutredningen under denne linja ↓](#)

**Trykte vedlegg:**

- Utvalgets mandat
- Innspill til NOU 2009:18 fra Råd for likestilling for funksjonshemmede

**Utrykte vedlegg:**

- Høring NOU 2009:18

Hamar, 23.10.2009

Aasa Gjestvang  
Fungerende fylkesrådsleder

## **FYLKESRÅDETS VURDERING OG KONKLUSJON:**

HØRING - RETT TIL LÆRING - INNSTILLING FRA UTVALGET FOR BEDRE LÆRING FOR BARN, UNGE OG VOKSNE MED SÆRSKILTE BEHOV - NOU 2009:18

Fylkesrådet støtter de generelle kommentarene A) til G) og punktene 1 til 60, slik de fremkommer i saksutredningen.

Høringsuttalelsen har vært drøftet i Yrkesopplæringsnemnda, Fellestillitsvalgtsutvalget ( FTU) og Rådet for likestilling for funksjonshemmede (RLF). Innspill fra disse er tatt med under Hedmark fylkeskommune sine merknader til de ulike forslagene.

### **Fylkesrådets vedtakskompetanse**

Fylkesrådets vedtakskompetanse er hjemlet i delegert forvaltningsmyndighet gitt i FT-sak 22/08.

## SAKSUTREDNING:

### HØRING - RETT TIL LÆRING - INNSTILLING FRA UTVALGET FOR BEDRE LÆRING FOR BARN, UNGE OG VOKSNE MED SÆRSKILTE BEHOV - NOU 2009:18

#### Innledning

Kunnskapsdepartementet har sendt ut en høring:

#### **NOU 2009:18 Rett til læring. Innstilling fra utvalget for bedre læring for barn, unge og voksne med særskilte behov.**

Det er lagt opp til en bred høring uten klare problemstillinger, bortsett fra at dersom høringsinstansene ser forhold ved forslagene som har økonomiske og administrative konsekvenser som ikke er belyst av utvalget, ber departementet om at betydningen av dette vurderes av høringsinstansene og at eventuelle kommentarer gis i høringsuttalelsen.

Høringen berører følgende områder:

- A. Tidlig innsats og forebygging, læringsbok
- B. Rett til spesialundervisning erstattes av rett til ekstra tilrettelegging.
- C. Skoleeiers plikter: Flere tilpassete og fleksible opplæringsløp.
- D. PPT og Statped tettere på. PP-tjenesten sin rolle, eget utviklingscenter, samarbeid med BUP, HAB, OT.
- E. Helhet krever tverrfaglig og tverretattlig samarbeid.
- F. Økt kompetanse på alle nivåer.
- G. Økonomiske konsekvenser.

#### Utredning

NOU 18/09: Rett til læring er et meget omfattende dokument, og det er vanskelig å gi et kort sammendrag. Rapporten er i tillegg preget av mange dissenser, ikke minst fra KS. Det ser ut til at det har vært mye uenighet i utvalget, noe som kan svekke dets gjennomslagskraft.

Det må videre påpekes at rapporten omfatter en rett til **læring**, ikke til opplæring. Disse rettighetene finnes allerede.

Hedmark fylkeskommune sine kommentarer følger under de enkelte forslagene, men Fylkesrådet vil likevel trekke frem noen hovedtrekk, holdninger og konsekvenser i de alt 60 forslagene.

#### **A. Tidlig innsats og forebygging. Læringsbok**

Det foreslås at alle elever skal ha sin egen digitale læringsbok. Denne kan bli svært omfattende etter 13 – 15 års grunnopplæring. Det er uklart om den skal erstatte kompetansebevis og hvilke dokumentasjon som kan overføres fra de enkelte skoleslag. Omfanget av disse opplysningene må utredes nærmere. Flere fylkeskommuner er uenig i dette forslaget.

Det er positivt at tidlig innsats nå også omfatter overgangen fra grunnskole til videregående opplæring.

Det fremgår på side 172 at en del elever har for svakt grunnlag til å oppnå full studie- eller yrkeskompetanse. Fylkesrådet støtter konklusjoner i rapporter fra NIFU STEP om at det må tas høyde for at en del elever ikke vil oppnå full kompetanse - uansett innsats. Altfor mange elever begynner i den tro, pluss at det forventes at videregående opplæring skal ”kompensere” for manglende grunnlag pga fravær etc i ungdomsskolen. Dette er det flere eksempler på i uttalelser fra PP-tjenesten.

### **B. Rett til spesialundervisning erstattes av rett til ekstra tilrettelegging.**

Retten til spesialundervisning foreslås erstattet av en rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen. Et lignende forslag var også med i forarbeidene til Kunnskapsløftet. Hedmark fylkeskommune mener at begrepet spesialundervisning er så innarbeidet at det ikke bør fjernes.

Erling Lars Dahle har uttalt at alle elever som har karakterene 0,1 eller 2 trenger enkeltvedtak om spesialundervisning når de begynner i videregående opplæring. Dette er elever som han mener trenger ekstra tilrettelegging. En konsekvens av dette vil være en mangedobling ifht dagens nivå på ca. 7 % i grunnskolen.

Forskning viser at bortimot 20 % av elevene ikke har fullt utbytte av opplæringen. Departementet har stipulert at ca. 5 % av elevene i videregående opplæring har behov for spesialundervisning. Dersom antallet skal utvides til også å omfatte denne ”gråsonegruppen” som forskningen viser til, er det svært sannsynlig at kostnadene vil øke – særlig hvis det blir en rettighet.

Det er nesten 10 % av søkerne i Hedmark som søker om inntak etter individuell vurdering. En økning vil føre til økt byråkratisering, slik at mer tid – både sentralt og lokalt – går med til å fatte enkeltvedtak.

I forarbeidet til Reform 94 (Smith-utvalget) ble begrepet særskilt tilrettelagt opplæring i § 11 gjort synonymt med spesialundervisning. Sistnevnte ble definert som undervisning av elever med funksjonshemninger. Senere er dette blitt erstattet eller forsøkt omdefinert uten store diskusjoner. Kommentarene til Kunnskapsløftets forslag om å fjerne begrepet spesialundervisning var sterke, men det er tvilsomt om fagmiljø og interesseorganisasjoner vil fire på begrepet spesialundervisning.

Utvalget har ikke kommet med forslag som endrer den innholdsmessige definisjonen av spesialundervisning – kun en endring i betegnelse fra rett til spesialundervisning til rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen.

Utvalget har for eksempel ikke drøftet grenseoppgangen mellom spesialundervisning og pleiebehov (f.eks. sondemating og bleieskift). De har heller ikke drøftet det paradoksale at logopedbehandling av afasirammete kalles spesialundervisning når det skjer i institusjon, men behandling etter trygdelovgivning når det skjer i hjemmet.

Hedmark fylkeskommune støtter ikke forslaget.

### **C. Skoleeiers plikter: Flere tilpassete opplæringsløp**

Utvalget påpeker (s. 172) at mange elever ikke er godt nok forberedt fra grunnskolen når de begynner i videregående opplæring. Samtidig uttaler Utdanningsdirektoratet i Udir- 7-2009 at minoritetsspråklige som skrives ut av grunnskolen – selv med kort oppholdstid og lite grunnskoleopplæring skal være fylkeskommunens ansvar. Fylkeskommunens mulighet for å

overprøve kommunens utskrivning er fjernet. Dette betyr at det begynner mange minoritetsspråklige i videregående opplæring som kun har 2-4 års samlet opplæring.

Det er lite sannsynlig at disse vil oppnå full kompetanse i videregående opplæring – uansett innsats. Det er ikke mulig å kompensere for så mange års manglende opplæring

Konsekvensen er at mange i denne kategorien slutter ved overgangen Vg1 til Vg2.

Utdanningsdirektoratet har presisert ovenfor fylkeskommunene at det ikke lenger skal tas elever inn til Alternativ opplæring, så lenge opplæringsretten gjelder inntak på ett av tre programområder (på Vg1- nivå). Bruken av AO skal derfor begrenses til opplæring som foregår på grunnskolenivå, for eksempel innføringskurs for minoritetsspråklige.

Hedmark fylkeskommune støtter at det utvikles flere tilpassete opplæringsløp for elever som ikke kan oppnå full yrkes- eller studiekompetanse. Det må derfor være alternative søkbare tilbud i videregående opplæring.

#### **D. PPT og Statped tettere på.**

Det er svært få fylkeskommunale brukere av Statped sine tjenester. Hedmark fylkeskommune videregående knapt en henvisning til Øverby kompetansesenter i året. Det fremkommer tilsvarende tilbakemeldinger fra andre fylkeskommuner.

Hedmark fylkeskommune ønsker i likhet med KS og PP-tjenesten selv, **ikke** et nytt Samtak. Fra fylkeskommunenes side anses det som et mislykket prosjekt uten positive konsekvenser for PP-tjenestens oppgaver ifht videregående opplæring.

Det er også grunn til å spørre om tidsperspektivet for nedlegging av Sentrene for sammensatte lærevansker (SLV) innen StatPed er realistisk, ikke minst når det gjelder inntekter i form av spart husleie.

Forslagene i pkt D må gjennomgås på nytt.

#### **E. Helhet krever tverrfaglig og tverretatlig samarbeid.**

Hedmark Fylkeskommune vil støtte alle forslag som innebærer et sterkere forpliktende samarbeid mellom etatene.

Individuell plan må fortsatt være hjemlet i helselovgivningen.

#### **F. Kompetanse på alle nivåer.**

Hedmark fylkeskommune støtter alle økte kompetansekrav til rådgivere, inkludert at disse gjøres formelle.

#### **G. Økonomiske konsekvenser:**

Økonomiske og administrative konsekvenser er dessverre lite omtalt av utvalget. Hedmark fylkeskommune ønsker å bemerke at det er usikkerhet knyttet opp mot realismen i besparelsen knyttet til omorganiseringen av Statped. Læringsboka vil også ha ulike økonomiske og administrative konsekvenser alt etter hvordan denne blir utformet – som et frivillig verktøy eller som en individuell rett til elevene. Generelt må de økonomiske og administrative konsekvensene utredes bedre før tiltakene vedtas.

Hedmark fylkeskommune mener videre at innføring av en 2 + 2 ordning innen yrkesfagene, vil medføre store ekstrakostnader. Dette gjelder også insentivordninger ovenfor lærebedriftene. Utvalget foreslår slike økonomiske ordninger for å få bedriftene til å ta imot flere elever med behov for ekstra tilrettelegging..

Det fremkommer fra utvalgsmedlemmer at de ikke har vært med og drøftet kapittel 19. Denne utredningen er foretatt av direktoratet. Det er videre mange uklare økonomiske konsekvenser i det som fremkommer i kapittel 19.

## **Hedmark fylkeskommune har følgende uttalelser til de ulike forslagene**

### **Tidlig innsats og forebygging – kapittel 13**

#### **Forslag 1:**

*Barnehage- og skoleeier får plikt til kontinuerlig og systematisk oppfølging av barns og elvers utvikling, læring og læringsmiljø*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. En plikt til kontinuerlig og systematisk oppfølging vil sikre tidlig innsats, under forutsetning av at forslaget også inkluderer plikt til iverksetting av tiltak når det er avdekket behov for det. Kunnskap alene om barns og elevers utvikling, læring og læringsmiljø er ikke nok – vente og se holdningen må til livs.

#### **Forslag 2:**

*Det utvikles en ressursbank med varierte verktøy som en støtte for barnehager og skoler i oppfølgingen av barn og elever.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

#### **Forslag 3:**

*Kommunen får plikt til å sikre språkkartlegging av barn omkring fylte tre, fire og fem år. For tospråklige barn må begge språk kartlegges.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. Språkkartleggingen må brukes som utgangspunkt for grunnskolen ved overgang fra barnehage til skole. Siden språkkartleggingen skal gjennomføres uavhengig av om barna er i barnehage eller ikke, vil dette innebære en utfordring for kommunene når det gjelder gjennomføring.

#### **Forslag 4:**

*Læringsboka innføres som felles verktøy for tidlig innsats og oppfølging. Boka følger barnets og elevens utvikling, læring og læringsmiljø gjennom barnehage, grunnskole og videregående opplæring.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget om innføring av Læringsboka på visse vilkår. Læringsboka må ikke komme som et tillegg til det dokumentasjons- og rapporteringsarbeidet som gjøres per i dag. Læringsboka må inneholde IOP, halvårsrapporter, karriereplaner, individuell utviklingsplan, kartlegginger og nasjonale prøver. Hensikten må bl.a. være å beskrive elevens ståsted ved overgangen mellom skoleslag.

Det må avklares om Læringsboka skal være for alle eller om den kun skal brukes i forhold til de elevene som er i målgruppen – altså de elevene som har spesialundervisning. Dette må avklares nærmere og konsekvensutredes før tiltaket igangsettes. Dersom læringsboken skal omfatte alle elever, kan den bli meget omfattende – selv om den blir digital.

Læringsboka bør kunne danne grunnlag for PP-tjenestens sakkyndige vurdering når det gjelder søknad om særskilt prioritert inntak/individuell vurdering og vurdering av elevenes behov for spesialundervisning.

Pga hensynet til personvernet, kan det bli en utfordring å overføre Læringsboka fra et forvaltningsnivå til et annet, særlig der hvor det foreligger dokumentasjon fra psykiatri eller andre helseinstitusjoner om forhold som påvirker læringsutviklingen.

Hedmark fylkeskommune støtter særmerknaden fra utvalgsmedlem Jorun Sandsmark, KS. Læringsbokas funksjon, omfang og juridiske status er ikke godt nok utredet. Det er stor forskjell på om Læringsboka skal være en samling av opplysninger som allerede eksisterer i dag, eller om Læringsboka skal fremstå som en individuell rett for den enkelte elev med de konsekvenser det får. Dette må avklares, og Hedmark fylkeskommune ønsker at Læringsboka skal være et verktøy for å samle informasjon med sikte på gode overganger mellom de ulike skoleslag.

I tillegg må det avklares om Læringsboka blir Oppfølgingstjenestens ansvar når ungdom i videregående skoles alder ikke er elever.

**Forslag 5:**

*Det gjennomføres foreldresamtaler minimum to ganger per år også i barnehagen,*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 6:**

*Dokumentasjons- og rapporteringsarbeid i barnhage og skole begrenses til det som tjener barnets og elevens utvikling, læring og læringsmiljø. Omfanget av dokumentasjons- og rapporteringssystemer må derfor gjennomgås med sikte på å skape mer sammenheng og frigjøre ressurser til lærings- og utviklingsarbeid.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen – kapittel 14**

**Forslag 7:**

*Retten til spesialundervisning i opplæringsloven § 5-1 erstattes av en rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen. Denne retten utløses når eleven ikke har et tilfredsstillende læringsutbytte. Tilretteleggingen omfatter det mangfold av tiltak som settes iverk i form av personellressurser, materielle ressurser og organisatoriske tiltak.*

Hedmark fylkeskommune støtter ikke forslaget. Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen er et begrep som vil ligge for tett opp mot tilpasset opplæring og vil vanskeliggjøre det formelle skillet mellom spesialundervisning og tilpasset opplæring. Hedmark fylkeskommune ser ingen grunn til å endre på begrepet dersom det ikke tenkes større endringer i forhold til innhold enn det utvalget har lagt opp til.

Det er viktig for fylkeskommunen å ha klare retningslinjer for når det skal fattes vedtak om spesialundervisning og når tiltak kan defineres som tilpasset opplæring. Dette henger sammen med begrepet tilfredsstillende utbytte av opplæringen som er innslagspunktet for rett til spesialundervisning. Hedmark fylkeskommune ser ikke at utvalget vurdert denne problemstillingen tilstrekkelig.

Hedmark fylkeskommune støtter særmerknad fra utvalgsmedlem Bente E. Hagtvet: ”Dette utvalgsmedlemmet støtter forslaget om at den individuelle retten til spesialundervisning i opplæringsloven § 5-1 opprettholdes (strekpunkt 1).”

**Forslag 8:**

*Når tiltak som er satt inn for å bedre læringsutbyttet ikke har hatt ønsket effekt, må barnehage/skole og PP-tjeneste samhandle om den videre tilretteleggingen.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.



**Forslag 9:**

*Den som har ansvar for gjennomføringen av ekstra tilrettelegging i opplæringen, må ha relevant kompetanse til å møte de utfordringene som ligger til grunn for tilretteleggingen, eksempelvis spesialpedagogisk kompetanse.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslag om at den som skal gjennomføre spesialpedagogiske tiltak har god faglig pedagogisk kompetanse.

**Forslag 10:**

*Individuell opplæringsplan slik denne beskrives i opplæringsloven § 5-5 skal inngå i læringsboka.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 11:**

*Vedtak om ekstra tilrettelegging i opplæringen kan fattes uten sakkyndig vurdering slik det forutsettes i dagens § 5-3 i opplæringsloven, men basert på barnhagens og skolens egen saksforberedelse, gjort i samarbeid med PP-tjenesten.*

Hedmark fylkeskommune støtter ikke begrepet ”ekstra tilrettelegging i opplæringen” men er enig i prinsippet bak forslaget. Når skole og elev/foresatte er enige, kan det fattes enkeltvedtak uten sakkyndig vurdering. Dette kan imidlertid medføre at PP-tjenesten først kommer inn når det er uenighet, noe som vil være en uheldig utvikling. Forslaget kan også innebære at for mye saksutredning flyttes fra PP-tjenesten til rektor.

**Forslag 12:**

*Det skal utarbeides sakkyndig vurdering dersom*

- *det er sannsynlig at det må gjøres avvik fra læreplanen*
- *skolen ikke har den nødvendige kompetanse*
- *foresatte og barnehagen/skolen krever det*
- *tilretteleggingen vil kunne forutsette større organisatoriske endringer*

Hedmark fylkeskommune støtter ikke forslaget. I videregående opplæring er de fleste vedtakene om spesialundervisning knyttet opp mot avvik fra mål i læreplanen. Med det perspektivet ser ikke Hedmark fylkeskommune at utvalgets forslag vil ha noen positiv effekt. Hedmark fylkeskommune mener at elever som kommer inn uten et godt nok faglig grunnlag fra grunnskolen, bør starte med en målsetting innenfor kompetanse på lavere nivå. Elevene bør få tilbud som er praktisk orientert og som vil gi mestringsopplevelser samt en kompetanse som næringslivet etterspør og kan bruke. Med det regelverk som eksisterer i dag vil disse elevene måtte ha vedtak om spesialundervisning og en sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten som grunnlag.

Dersom PP-tjenesten skal si noe om lærerkompetanse i sakkyndig vurdering, vil det begrense rektors mulighet for å disponere sitt personale, særlig i mindre skolemiljø.

**Forslag 13:**

*Rett til ekstra tilrettelegging før opplæringspliktig alder hjemles i barnehageloven*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget under forutsetning av at begrepet spesialpedagogisk hjelp opprettholdes.

**Forslag 14:**

*En rett til ekstra tilrettelegging på grunnskolens område for voksne. Behovet for en lovfestet rett til ekstra tilrettelegging i videregående opplæring som er organisert særskilt for voksne utredes.*

Hedmark fylkeskommune støtter ikke forslaget da voksne allerede har rett til individuell tilpasning. Innføring av en slik rett vil dessuten få betydelige økonomiske og administrative konsekvenser.

**Tilpassede og fleksible opplæringsløp – kapittel 15****Forslag 15:**

*Læreplanverket for Kunnskapsløftet gjennomgås med sikte på å gi fagplanene tydelige innholdsmomenter, og sørger for at det blir et helhetlig og konsistent styringsdokument og arbeidsgrunnlag for opplæringen.*

Hedmark fylkeskommune støtter ikke forslaget. Det er positivt at det ligger en pedagogisk frihet i Kunnskapsløftets fagplaner samt at det er brukt mye tid og ressurser nettopp på læreplananalyse ved innføringen av Kunnskapsløftet. Karlsen-utvalget var også inne på dette forslaget, og på bakgrunn av dette er det allerede igangsatt et arbeid for å lage veiledere til fagplanene.

**Forslag 16:**

*Det utvikles differensierte læreplaner i fellesfagene for studieforberevende og yrkesforberedende utdanningsprogrammer som kan imøtekomme elever på yrkesfaglige utdanningsprogrammer bedre enn i dag.*

Hedmark fylkeskommune støtter ikke forslaget. Metodevalg og yrkesretting gjennom metodefrihet vil gi ønsket effekt. Det er mye som kan oppnås gjennom bruk av virkelighetsnær opplæring innenfor dagens læreplaner. Differensierte læreplaner innen yrkesfagene vil gjøre det vanskeligere å komme over i høyskole og universitet for de som ønsker det. Løsningen er ikke å senke kravene til fellesfagene, men arbeide for at flere ungdommer faktisk når opp på et faglig nivå som gjør at de har gode forutsetninger for å bestå videregående opplæring.

**Forslag 17:**

*Barnehage- og skoleiere forsterker rutinene for overganger og samarbeid mellom barnehage, skoler og lærebedrifter.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. Læringsboka kan bli et viktig verktøy sammen med de strukturer og rutiner som foreligger i dag. Oppfølgingstjenesten må inn som samarbeidspart for de ungdommene som ikke søker seg inn i videregående skole.

**Forslag 18:**

*Fylkeskommunene videreutvikler og gjør opplæringstilbud med avvik fra læreplanen tilgjengelige for elever som ved overgang fra grunnskole til videregående opplæring ikke har forutsetninger for studie- eller yrkeskompetanse.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget under forutsetning av at lovkravet om at alle tilbud med avvik fra læreplanen er spesialundervisning, endres. Disse opplæringstilbudene må være søkbare med egne søkerkoder.

**Forslag 19:**

*Fylkeskommunene oppfordres til å bruke insentivordninger for å tilrettelegge for at lærebedrifter kan ta imot lærlinger med behov for særskilt oppfølging.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. Incentivordninger trenger ikke nødvendigvis være økonomiske, men vi frykter at dette vil føre til ekstra kostnader. Skole og bedrift må samarbeide tettere rundt denne elevgruppen gjennom Prosjekt til fordypning i Vg1 og Vg2. Skole har en kompetanse og kjennskap til eleven som bedriften må få ta del i før lærling/opplæringskontrakt skrives.

**Forslag 20:**

*Alle elever i yrkesfaglige utdanningsprogrammer får tilbud om et 2 + 2 løp uavhengig av om de får læreplass eller ikke. Dersom eleven ikke får plass i lærebedrift, skal fylkeskommunen utvikle et tilbud med to års varighet på linje med opplæring i bedrift, eksempelvis gjennom en elevbedrift.*

Hedmark fylkeskommune støtter i utgangspunktet ikke forslaget. Forslaget gir alle elever rett til å velge 2 + 2 løp uavhengig av om de får læreplass eller ikke. Dette vil kunne bety at flere elever velger å ta lærlingdelen i skolen og ikke i bedrift og således kan dette bli en konkurranse for lærlingordningen slik den fremstår i dag. Hedmark fylkeskommune kan støtte forslaget dersom det kun gjelder elever som ikke får læreplass og ikke som en generell rett for alle.

Samtidig er det en utfordring at for de elever som per i dag ikke får læreplass, tilbyr videregående opplæring Vg3 i skole, eventuelt at elevene går påbygging. Særlig den siste varianten er økende. Det er uheldig at elever som starter sin videregående opplæring med sikte på en læreplass etter to år, ikke får det, og dagens Vg3 i skole og påbygging er ikke gode erstatninger.

Forslaget vil ha store økonomiske konsekvenser – de videregående skolene har verken kompetanse, utstyr eller plass til å drive opplæring innen Vg3 læreplaner i det omfang som nå foreslås. Disse utfordringene må løses.

**Forslag 21:**

*Partene i arbeidslivet vurderer gjeldende regulering av funksjonstilleggene mellom yrkes- og utdanningsrådgivere og sosialpedagogiske rådgivere.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 22:**

*Rådgivningstjenestens sosialpedagogiske funksjon evalueres, og oppgavene vurderes i sammenheng med PP-tjenestens og oppfølgingstjenestens oppgaver.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**PP-tjenesten og Statped tettere på – kapittel 16**

**Forslag 23:**

*PP-tjenesten skal være tettere på barnehager og skoler, og videreutvikle kompetanse på læringsmiljø, problematferd og sammensatte lærevesner.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. Det er ønskelig at PPT er mer til stede i barnehager og skoler og konkretiserer den individuelle tilretteleggingen sammen med lærer. PP-tjenesten foreslås å videreutvikle kompetanse på tre områder med høy forekomst. Det er en sterk tendens til å individualisere problemene i skolen, men mye problematferd kan være en naturlig reaksjon på et system som ikke fungerer godt nok. Det er derfor ønskelig med mer bistand både til barnehager og skoler når det gjelder å utvikle læringsmiljøet og organisasjonen.

**Forslag 24:**

*Det tas inn en bestemmelse om PP-tjenesten i barnehageloven.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 25:**

*Det etableres et nasjonalt utviklingscenter for PP-tjenesten, underlagt Utdanningsdirektoratet, med faglig tilknytning til et universitet eller høyskole. Senteret gis en økonomisk ramme på ca. 6 fagarvsverk – 8 mill. kroner.*

Hedmark fylkeskommune er usikker på om dette forslaget skal støttes. Det er positivt med et kompetansehevingsprogram, men man bør muligens avvete behovet for et nasjonalt utviklingscenter inntil man ser hvordan kompetanseprogrammet fungerer. Det blir litt som å kreve økt kompetanse av PPT, men samtidig si at vi har noe i bakhånd.

**Forslag 26:**

*Det etableres et femårig kompetanseutviklingsprogram for PP-tjenesten og tjenestens samarbeidspartnere med en økonomisk ramme på ca. 50 mill. kroner per år.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget under forutsetning av at det er fylkeskommunen selv på bakgrunn av kompetansekartlegging, som iverksetter kompetansehevingstiltak.

**Forslag 27:**

*Statped organiseres i fire samorganiserte og samlokaliserte spesialpedagogiske regionsentre (Sørøst, Vest, Midt og Nord), sammenfallende med helseforetakenes regionsstruktur. Regionsentrene lovfestes.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. Det må imidlertid gås en runde for å se hvilken kompetanse som bør legges til regionsentrene og hvilken kompetanse den enkelte fylkeskommune bør sitte med selv. Fylkeskommunene kan inngå samarbeidsavtaler med kommuner slik at mer kompetanse kommer nærmere brukerne og blir tilgjengelig for flere. Det er Hedmark fylkeskommunes syn at mest mulig av den kompetansen som trengs, bør være tilgjengelig på fylkesnivå og ikke regionorganiseres.

**Forslag 28:**

*De midler som frigjøres i form av reduserte fellesutgifter og redusert husleie ved samorganisering og samlokalisering av sentrene, avsettes midlertidig som omstillingsmidler slik at de nye regionsentrene kan utvikle sin nye rolle.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. Vi er imidlertid usikker på om midler kan frigjøres i det omfang og innenfor det tidsspenn som utvalget antyder.

**Forslag 29:**

*Regionssentrenes oppgaveportefølje skal innbefatte spisskompetanse på fagområdene syn, hørsel, språk/tale/kommunikasjon, ervervet hjerneskode og omfattende og sammensatte lærevansker.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 30:**

*Sentrene/avdelingene for sammensatte lærevansker avvikles i sin nåværende form. 30 av 145 årsværk overføres til de regionale spesialpedagogiske sentrene for å ivareta behovet for kompetanse innenfor områder med lav forekomst knyttet til omfattende og sammensatte lærevansker.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget, men ønsker også her at det tas en vurdering på hvilken kompetanse som skal overføres de regionale spesialpedagogiske sentrene og hvilken kompetanse den enkelte fylkeskommune selv skal sitte med.

**Forslag 31:**

*Med bakgrunn i reduserte behov avvikles etter hvert de statlige hørselsskolene på grunnskolens nivå.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget under forutsetning av at det satset på kompetanse på dette viktige området i kommunene. Statlig satsing, og oppfølging blir nødvendig. Disse utfordringene må søkes løst før de statlige hørselsskolene på grunnskolens nivå avvikles.

Utvalget har begrunnet forslaget med at elevtallet på de statlige hørselsskolene har gått ned grunnet ulike medisinske og teknologiske framskritt, herunder cochleaimplantat. Dette vil være tilfelle for mange elever, men det finnes også elever som ikke kan nyttegjøre seg av en slik operasjon og disse elevene må også ivaretas – elevene vil fortsatt ha krav på opplæring i og på tegnspråk jamfør § 2-6 i opplæringsloven.

**Forslag 32:**

*Skoledriften ved Briskeby skole og kompetansesenter og Andebu kompetanse- og skolesenter søkes godkjent i privatskoleloven da behovet synes å være stabilt.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 33:**

*SEAD (Samisk spesialpedagogisk støtte) med nåværende ressursramme tas ut av Statped's portefølje og legges under Utdanningsdirektoratet som et nasjonalt senter for samisk spesialpedagogisk støtte. Sentret knyttes faglig til Såmi allaskuvla (Samisk høyskole). Ressursrammen økes ut over dagens nivå med ca. fire fagårsverk – 3 mill. kroner.*

Hedmark fylkeskommune støtter ikke forslaget. SEAD må legges inn under regionsstrukturen slik den er beskrevet av utvalget samt at økninger i ramme må stå i forhold til det elevgrunnlaget som skal bruke kompetansen.

**Forslag 34:**

*Lillegården kompetansesenter med nåværende økonomiske ressursramme tas ut av Statped's portefølje og legges under Utdanningsdirektoratet som et nasjonalt senter for læringsmiljø og problematferd. Senteret knyttes faglig til et universitet eller en høyskole. Utvalget er delt i hvorvidt plasseringen gjøres varig eller for en prosjektperiode på fem år, hvoretter man vurderer videre tilknytning.*

Hedmark fylkeskommune støtter ikke forslaget. Lillegården kompetansesenter må legges inn i den foreslåtte regionsstrukturen.

**Forslag 35:**

*Etter at de foreslåtte tidsbegrensede tiltakene er avsluttet, brukes de frigjorte midlene til å styrke PP-tjenesten i kommuner og fylkeskommuner. KS og Kunnskapsdepartementet avtaler nærmere hvordan dette skal skje.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Helhet krever tverrfaglig og tverretatlig samarbeid – kapittel 17****Forslag 36:**

*Bestemmelser om individuell plan hjemles i barnehageloven og opplæringsloven.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. Eierforholdet til individuell plan må fortsatt ligge i kommunen, men forslaget vil kunne bidra til bedre samhandling.

**Forslag 37:**

*Bestemmelse i dagens særlover om individuell plan harmoniseres i de aktuelle lovverkene.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 38:**

*Opplæringsområdet i individuell plan for voksne presiseres.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 39:**

*Det oppfordres til mer aktiv bruk av informert samtykke.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. Informert samtykke betyr at den som gir samtykke til utveksling av informasjon, må få vite konkret hva samtykket består i, hvem opplysningene skal gis til og hvilke konsekvenser det vil kunna ha å gi det.

**Forslag 40:**

*Det innføres rett til én tjenestekordinator (personlig koordinator) ved behov for langvarige og koordinerte tjenester.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. Plikt til å opprette en tjenestekordinator må ligge på kommunalt nivå og forslaget oppfattes ikke som en lovfestet rett til én person.

**Forslag 41:**

*Det foretas en tydelig grenseoppgang av ansvar mellom spesialisttjenesten innenfor opplæringssektoren (spesialpedagogiske regionsentre) og spesialisthelsetjenestene (barne- og ungdomsklinikkene) og deres oppgaver overfor kommunene.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 42:**

*Spesialisttjenesten innenfor opplæringssektoren (spesialpedagogiske regionsentre) og spesialisthelsetjenestene (barne- og ungdomsklinikkene) inngår samarbeidsavtaler.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 43:**

*PP-tjenesten får selvstendig henvisningsrett til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) og barnehabiliteringstjenesten (HABU).*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. PP-tjenesten har behov for selvstendig henvisningsrett til BUP og HABU når det gjelder videre utredning av lærevansker eller andre forhold som har betydning for læringssituasjonen. Kopi må sendes fastlegen. Det må utredes nærmere hvilken kompetanse dette krever i forhold til PP-tjenesten, samt om en henvisningsrett også innebærer en henvisningsplikt.

**Forslag 44:**

*Det legges til rette for økt samarbeid mellom PP-tjenesten og oppfølgingstjenesten.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. Det er imidlertid en utfordring mht kompetanse og den interne fylkeskommunale organiseringen av disse tjenestene.

**Forslag 45:**

*Kommunene, fylkeskommunene og NAV inngår forpliktende samarbeidsavtaler for å sikre at ungdom er i arbeid eller utdanning.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. Dette forslaget er allerede gjennomført i Hedmark.

**Forslag 46:**

*Det iverksettes tiltak for at barn under barnevernets omsorg/i barnevernets tiltak får oppfylt sine rettigheter etter barnehageloven og opplæringsloven.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 47:**

*Det må klargjøres hvem som har ansvar for tilbud etter skoletid for de som har behov for det etter 7. trinn.*

Hedmark fylkeskommune støtter ikke forslaget om ansvarsavklaring. Fritidstilbud er uansett et kommunalt ansvar og Hedmark fylkeskommune ser ingen grunn til ytterligere klargjøring på dette området.

**F. Kompetanse på alle nivåer – kapittel 18****Forslag 48:**

*Den allmenne kvalifiseringen i relevante grunnutdanninger følges nært opp og styrkes ut fra behovet for kompetanse knyttet til ekstra tilrettelegging i opplæringen, herunder spesialpedagogiske emner.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. For videregående skoles del kommer de fleste pedagogene gjennom PPU. Det bør ikke være et mål at alle pedagoger skal ha spesialpedagogisk kompetanse, men det er viktig med faglig og didaktisk kompetanse og særlig styrking av tilpasset opplæring.

**Forslag 49:**

*Ordningene for etter- og videreutdanningstilbud blir styrket, både når det gjelder allmenn kvalifisering og kvalifisering med hensyn til barn og elever med behov for ekstra tilrettelegging.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget, under forutsetning av at det blir lokal styring slik at de etter- og videreutdanningstilbud som igangsettes, dekker de behov fylkeskommunen har med utgangspunkt i de kompetansekartlegginger som forestas.

**Forslag 50:**

*Grunn-, etter- og videreutdanning for lærere samordnes innefor rammene av GNIST.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget, men ønsker å påpeke at fylkeskommunene har ulike behov og at sentralisering generelt vil vanskeliggjøre dette.

**Forslag 51:**

*Barne- og ungdomsarbeidere får hevet sin kompetanse på læringsmiljø og vanlige læringsutfordringer hos barn, slik at de kan bidra til en inkluderende barnehage og skole.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget om at barne- og ungdomsarbeidere får økt kompetanse, men det må ikke være en erstatning for lærere.

**Forslag 52:**

*Samspillet mellom kartlegging, evaluering og tiltak styrkes som kompetansefelt i lærerutdanningene.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 53:**

*Profesjonsorienteringen i de disiplinorienterte masterutdanningene blir styrket når det gjelder praktisk-pedagogisk orientering, krav til praksis i studiene og rådgivning ved starten av yrkeskarrieren.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 54:**

*Dagens utdanningstilbud til rådgivere i grunnopplæringen gjennomgås og vurderes med utgangspunkt i kompetansebehovene i rådgivningstjenesten.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 55:**

*Det etableres et etter- og videreutdanningstilbud for sosialpedagogiske rådgivere.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. Etter- og videreutdanningstilbudet må inneholde lokal frihet for den enkelte kommune og fylkeskommune i forhold til bruk av midler.

**Forslag 56:**

*Det etableres et femårig kompetanseutviklingsprogram for barnehager og skoler som skal bidra til utviklingsarbeid, veiledning og kompetanseheving knyttet til vanlige lærevesker hos barn og unge. Programmet gis en økonomisk ramme på ca. 19. mill kroner per år.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget. Programmet må inneholde lokal frihet for den enkelte kommune og fylkeskommune i forhold til bruk av disse midlene.

**Forslag 57:**

*Det inngås forpliktende samarbeidsavtaler mellom de spesialpedagogiske regionsentrene og universitets og høyskolesektoren.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslaget.

**Forslag 58:**

*De nasjonale sentrene under Utdanningsdirektoratet gis et tydelig ansvar for å bidra til utvikling innenfor ekstra tilrettelegging på sine områder.*

Hedmark fylkeskommune støtter ikke forslaget. Dette med bakgrunn i at fylkeskommunen ikke støtter tenkningen om nasjonale sentere under Utdanningsdirektoratet.

**Forslag 59:**

*Forskningen knyttet til barn, unge og voksne med behov for ekstra tilrettelegging i opplæringen styrkes. Det er behov for å heve kvaliteten på denne forskningen, slik at kunnskapsgrunnlaget for politikktutforming og praksis styrkes. Dette bør skje innenfor Utdanning 2020.*

Hedmark fylkeskommune støtter forslag om å heve kvaliteten på forskning knyttet til spesialundervisning.

**Forslag 60:**

*Samarbeids- og koordineringskompetansen og kunnskap om andre yrkesgrupper det er aktuelt å samarbeide med, sikres bedre i pedagogiske og helse- og sosialfaglige yrkesutdanninger.*